

Analiza ponude dugoročnih kredita za poduzetničke aktivnosti u Republici Hrvatskoj

Pleša, Hrvoje

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:004073>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-21**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski studij Poduzetništvo

Hrvoje Pleša

**Analiza ponude dugoročnih kredita za poduzetničke aktivnosti u
Republici Hrvatskoj**

Završni rad

Osijek, 2020.

[upišite ovdje]

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski studij Poduzetništvo

Hrvoje Pleša

**Analiza ponude dugoročnih kredita za poduzetničke aktivnosti u
Republici Hrvatskoj**

Završni rad

Kolegij: Financiranje poduzetničkog pothvata

JMBAG: 0010222737 4

e-mail: hplesa@efos.hr

Mentor: izv.prof.dr.sc. Anamarija Delić

Osijek, 2020.

[upišite ovdje]

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Undergraduate Study Entrepreneurship

Hrvoje Pleša

**Analysis of the supply of long - term loans for entrepreneurial activities in
Of the Republic of Croatia**

Final paper

Osijek, 2020.

[upišite ovdje]

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni
(navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Hrvoje Pleša

JMBAG: 0010222737

OIB: 78894038659

e-mail za kontakt: hplesa98@gmail.com

Naziv studija: Prediplomski, Poduzetništvo

Naslov rada: Analiza ponude dugoročnih kredita za poduzetničke aktivnosti u Republici Hrvatskoj

Mentor/mentorica diplomskog rada: izv.prof.dr.sc. Anamarija Delić

U Osijeku, 2020 godine

Potpis

Naslov rada: Analiza ponude dugoročnih kredita za poduzetničke aktivnosti u Republici Hrvatskoj

SAŽETAK: Poduzetništvo je neophodno za gospodarski rast i razvoj. Ono je glavni pokretač promjena i proizvođač novih vrijednosti za društvo, u tome veliku ulogu ima malo i srednje poduzetništvo koje zapošljava većinu stanovništva i stvara polovicu BDP-a. Kako bi se omogućio razvoj sektora malog i srednjeg gospodarstva potrebna su im financijska sredstva. Postoje brojni financijski izvori koji nude određene programe za različite namjene i s različitim aspektima. Poduzetnici mogu izabrati onaj koji ima najviše odgovara njihovim potrebama ili s određenim institucijama mogu ugovoriti određene aspekte. Cilj istraživanja je napraviti analizu dostupnih kreditnih sredstava, kao najvažnijeg izvora financiranja poduzetničke aktivnosti u Republici Hrvatskoj i predstaviti sve bitne informacije koje su od važnosti poduzetnicima prilikom donošenja odluke. Veliku ulogu u ponudi financijskih sredstva imaju politike i regulative Republike Hrvatske. One moraju biti poticajne i omogućiti pristup financijskim sredstvima iz državnih izvora čiji cilj treba biti ulaganje u rast i razvoj. Količina dostupnih financijskih sredstva i suradnja s Europskom unijom može ukazivati i na brzinu rasta hrvatskog gospodarstva u cjelini, premda je trenutačna kriza uzrokovana pandemijom virusa COVID-19 donijela recesiju na globalnoj razini.

Ključne riječi: Poduzetništvo, sektor malog i srednjeg poduzetništva, izvori financiranja, financijska sredstva

Title of the paper: Analysis of the supply of long - term loans for entrepreneurial activities in the Republic of Croatia

ABSTRACT: Business is essential for economic growth and development. It is a major driver of change and a manufacturer of new values for society. SMEs, who are employed by the majority of the population and generating half of their GDP, are therefore playing a great role in this. to enable the development of the small and medium-sized economy sector, financial resources are needed. There are numerous financial resources offering specific programmes for different purposes and with different aspects. Undertakings may choose the one it has the most suitable to their needs or may agree certain aspects to certain institutions. The aim of the study is to undertake an analysis of the available credit resources, as the most important source of funding for entrepreneurial activity in the Republic of Croatia and to present all relevant information relevant to entrepreneurs when it takes a decision. The policy and regulation of the Republic of Croatia plays a major role in the supply of financial resources. They must be encouraging and enabling access to finance from state resources, the strict

[upiшите ovdje]

objective of which is to invest in growth and development. The amount of available financial resources and cooperation with the European Union can also indicate the pace of growth of the Croatian economy as a whole, although the current crisis caused by the COVID-19 pandemic is a global recession.

Keywords: Entrepreneurship, small and medium enterprises sector, sources of financing, financial resources

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Metodologija	2
3. Sektor malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj	4
3.1 Definicija mikro, malih i srednjih poduzeća	4
3.2 Doprinos malih i srednjih poduzeća izvozi, zapošljavanju i BDP	7
4. Dostupni izvori financiranja u Republici Hrvatskoj	9
5. Ponuda dugoročnih kredita za financiranje aktivnosti malih i srednjih poduzeća	23
5.1 Ponuda Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR).....	23
5.2 Ponuda poslovnih banaka	29
6. Zaključak	34
Popis grafova	39
Popis tablica	39
Popis kratica	41
Literatura	36
Prilozi	42

1. Uvod

U završnom radu je na praktičan i jednostavan način predstavljen raznolik izbor financijskih sredstva za rast i razvoj poslovanja iz dostupnih izvora financiranja u Republici Hrvatskoj. Sektor malog i srednjeg poduzetništva donosi brojne prednosti za razvoj gospodarstva i trebaju im biti na raspolaganja brojni izvori financijskih sredstava kako bi mogli iskoristi prilike koje im se nude. Osobe koje su spremne iskoristiti prilike su poduzetnici, odnosno pojedinci koji svojim vještinama, osobinama i ponašanjem omogućavaju razvoj gospodarstva što vodi poboljšaju blagostanja cijele nacije.

Pristup financijskim izvorima i njihovo iskorištavanje za pokretanje i razvoj poslovnog pothvata, veliki su problem onima koji se tek spremaju zakoračiti u svijet poduzetništva. Svi ekstatično planiranju, da tek kada dođe vrijeme za realizaciju shvate da nemaju na raspolaganju dovoljnu količinu financijskih sredstava. Poduzetnici imaju informacije o dostupnim izvorima financiranja kreditima, poticajima, bespovratnim sredstvima i ostalim vrstama koje mogu iskoristiti za poslovnu ideju, ali nemaju dovoljno znanja za njihovu realizaciju.

Cilj rada je na jednostavan i sistematičan način prikazati ponudu dugoročnih kreditnih sredstava, kojima se ponajprije financiraju poduzetničke aktivnosti. Prikupljeni podatci mogu biti od koristi svima koji prikupljaju informacije o dostupnim kreditnim sredstvima i onima koji trebaju donijeti odluku o odabiru najpovoljnijeg izvora financiranja za svoj poslovni pothvat. Pri izradi završnog rada korištena je odgovarajuća stručna i znanstvena literatura i zakoni Republike Hrvatske koji su vezani za sektor malog i srednjeg poduzetništva. Potrebne informacije o ponudi financijskih sredstava dobivene su analizom web stranica državnih institucija, Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR), Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG-BICRO), poslovnih banka, EU programa i ostalih financijskih institucija. Prikupljene su sve bitne informacije koje su potrebne za analizu namjene financijskih sredstava, procesa do njihovog dobivanja i bitne stavke ugovora.

2. Metodologija

Predmet istraživanja ovog rada je analiza dostupnih kreditnih sredstava koji se mogu iskoristiti za pokretanje poslovnog pothvata, te pružiti informacije kako doći do financijskih izvora. U radu se nastoji jasno objasniti važnost financijskih sredstava za pokretanje, rast i razvoj poslovnog pothvata koja su moguća uz njihovu pravilnu primjenu. Cilj istraživanja je pronaći izvore financijskih sredstava za financiranje poslovnog pothvata koje se nude na prostoru Republike Hrvatske, te dati jasne informacije o bitnim dijelovima financiranja kako bi ih poduzetnici mogli lako iskoristiti. Cilj je i zainteresirane poduzetnike upoznati s financijskim mogućnostima koje imaju na raspolaganju. Zbog velike birokracije i informacija koje mogu biti kompleksne, poduzetnici gube interes za poticajima i programima. Stoga je jedan od glavnih ciljeva istraživanja sažeti informacije na pravilan način kako bi se zainteresirali poduzetnici za njihovo iskorištavanje.

Trenutna zbivanja u poslovnom svijetu, pokazuju koliko su ekonomska aktivnost i rizici neodvojivi. Mnogim poduzećima je ugrožena financijska sigurnost, te s time i njihova egzistencija. Poduzetnici moraju imati na raspolaganju informacije o izvorima financiranja, ne samo zbog krize uzrokovane pandemijom virusa COVID-19, nego zbog planiranog rasta i razvoja. Najveći dio istraživanja se odnosi na prikupljanje i analizu informacija o dostupnim izvorima financijskih sredstava. Istraživanjem su se prikupljale informacije o:

- Poticajima
- Kreditima koje nude poslovne banke
- Kreditima koje nude državne institucije
- Bespovratnim sredstvima
- Programima razvoja
- Leasingu
- Subvencioniranju

Promjene u ekonomiji se događaju ubrzanim tempom. Rast inovacija i potrebe za znanjem konstantno mijenjaju oblik tržišta. Konkurencija koja je sve intenzivnija, tjera poslovne subjekte na promjenu načina rada i stvaranjem prepoznatljive konkurentske

prednosti. Poduzetništvo je neophodno za rast i razvoj gospodarstva koje vodi poboljšanju životnog standarda i razvoju nacionalne ekonomije.

U uvodu završnog rada je definiran i analiziran istraživački problem - nedostatak jasnih informacija i poteškoća u procesu nabave financijskih sredstava, njihov utjecaj na poslovne subjekte kao i na gospodarstvo u cjelini, te razlozi za njihovo iskorištavanje. Prva tri poglavlja rada predstavljaju svojevrsni uvod u istraživački problem. Četvrto poglavlje opisuje dostupne izvore financiranja od financijskih institucija i opisuje njihove osnovne dijelove. Peto poglavlje detaljno opisuje dostupna financijska sredstva financijskih institucija u Republici Hrvatskoj. U posljednjem dijelu donesen je zaključak koji daje mogućnost rješenja za poduzetnika nakon detaljne analize dostupnih izvora financiranja. Rad je namijenjen svim zainteresiranima koji imaju namjeru pokrenuti poslovanje, planiraju razvijati postojeće poslovne pothvate ili kojima je potrebna financijska pomoć.

3. Sektor malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj

3.1 Definicija mikro, malih i srednjih poduzeća

Sektor malih i srednjih poduzeća (MSP) je važan aspekt svakog gospodarstva koji stvara solidne temelje za razvoj kvalitete života na području poslovanja. MSP-ovi su različitih oblika i veličina i postoje kriteriji koji ih razlikuju. MSP-ovi mogu biti registrirani u različitim zakonskim oblicima, s obzirom na zakonski oblik i veličinu MSP, postoje kriteriji koji ih razlikuju. Temeljni kriteriji razvrstavanja subjekata u sektore malih i srednjih poduzeća u Hrvatskoj definirani su Zakonom o računovodstvu (NN br. 120/16 116/18) i Zakonom o poticanju razvoja malog gospodarstva. (NN opće odredbe, članka 3.)

Zakon o računovodstvu poduzetnike razvrstava na temelju iznosa ukupne aktive, iznosa prihoda i prosječnog broja radnika tijekom poslovne godine. Dva od tri kriterija moraju biti zadovoljena kako bi s poduzetnika svrstalo u sektor.

Tablica 1. Kriteriji zakon o računovodstvu

Kriteriji	Ukupna aktiva	Godišnji prihod	Broj radnika
Mikro	2.600.000,00 kn	5.200.000,00 kn	10 radnika
Mala	30.000.000,00 kn	60.000.000,00 kn	50 radnika

Srednja	150.000.000,00 kn	300.000.000,00 kn	250 radnika

Izvor: „Zakon o računovodstvu (NN br. 120/16 116/18) :<https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu> pristupljeno: 25.8.2020.¹“

Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva (NN opće odredbe, članka 3) ima iste kriterije kategorizacije: iznos aktive, iznos prihoda i prosječan broj zaposlenih, ali uz drugačije numeričke vrijednosti. Zakonom se uređuju osnove za primjenu poticajnih mjera gospodarske politike usmjerenih razvoju, restrukturiranju i tržišnom prilagođavanju sektora malog i srednjeg poduzetništva. Poduzetnici se svrstavaju u onu kategoriju gdje su prešli granice dva od tri kriterija.

Tablica 2. Kriteriji zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva

Kriteriji	Ukupna aktiva	Godišnji prihod	Broj radnika
Mirko	2.000.000,00 eura	2.000.000,00 eura	10 radnika
Mala	10.000.000,00 eura	10.000.000,00 eura	50 radnika
Srednja	Prelazi granicu kriterija za mikro i mala poduzeća		

Izvor: „Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva(NN opće odredbe, članka 3): <https://www.zakon.hr/z/527/Zakon-o-poticanju-razvoja-malog-gospodarstva> pristupljeno: 25.8.2020.²“

„Malo gospodarstvo u smislu zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva (članak 2.) čine subjekti u poduzetništvu koji:

- Zapošljavaju prosječno manje od 250 zaposlenih

¹ Zakon o računovodstvu (NN br. 120/16 116/18) :<https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu> pristupljeno: 25.8.2020.

² Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva(NN opće odredbe, članka 3): <https://www.zakon.hr/z/527/Zakon-o-poticanju-razvoja-malog-gospodarstva> pristupljeno: 25.8.2020.

- U poslovanju su neovisni koji nisu kvalificirali kao partnerski subjekti te povezani subjekti
- Prema financijskih izvješćima za prethodnu godinu ostvaruju godišnji prihod u iznosu protuvrijednosti do 50.000.000,00 eura
- Imaju dugotrajnu imovinu ako su obveznici poreza na dobit u iznosu protuvrijednosti do 43.000.000,00 eura
- Fizičke i pravne osobe koje samostalno i trajno obavljaju dopuštene djelatnosti radi ostvarivanje dobit.³

	2015		2016		2017		2018	
	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%
Sektor malih i srednjih poduzeća	106.221	99,7	114.156	99,7	119.752	99,7	130.757	99,7
Mikro i mala poduzeća	105.029	/	112.809	/	118.352	/	129.259	/
Srednja poduzeća	1.192	/	1.347	/	1.400	/	1.498	/
Velika poduzeća	348	0,3	327	0,3	329	0,3	360	0,3
Ukupno	106.569	100	114.483	100	120.081	100	131.117	100

Tablica 3. Postotak mikro, makro, srednjih i velikih poduzeća u Republici Hrvatskoj

³ Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva (članak 2.) : <https://www.zakon.hr/z/527/Zakon-o-poticanju-razvoja-malog-gospodarstva> pristupljeno. 25.8.2020.

Izvor: „Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/SME-REPORT-2019-HR-WEB.pdf> str 14. pristupljeno: 25.8.2020.“⁴

3.2 Doprinos malih i srednjih poduzeća izvozu, zapošljavanju i BDP-u

Mikro, mala i srednja poduzeća (MSP) pokretači su rasta i razvoja hrvatskoga gospodarstva, stvaraju nova radna mjesta, potiču gospodarski rast, osiguravaju društvenu stabilnost, promotori su inovativnosti u tehnološkom razvitku, smanjuju regionalne razlike i restrukturiraju nacionalnog gospodarstva.⁵ MSP-ovi doprinose prilagodbi gospodarstva svjetskom tržištu, povećanju izvoza učinkovitosti, konkurentnosti, kvalitete proizvoda i usluga. Ona također potiču inovativnost i istraživanje koje je potrebno za proizvodnju nove vrijednosti kroz korištenje suvremene tehnologije. Osnovni cilj svakog poduzeća je njegov opstanak samoodržavanjem kroz ostvarivanje profita.

Poduzetništvo je proces stvaranja vrijednosti jedinstvenom kombinacijom resursa u svrhu iskorištavanja prilika u koju je poduzetnik usmjerio svoja sredstva kako bi ostvario korist za sebe i društvo. Poduzetnici su osobe koje imaju posebne osobine koje iskorištavaju na različite načine za kombinaciju različitih resursa kako bi zadovoljili potrebe tržišta stvarajući vrijednost za sve uključene strane. Uz pomoć relevantnih čimbenika spajaju svoje poslovne ideje s potrebnim kapitalom organizirajući ih u poduzetnički pothvat čijom efektivnosti vraćaju uloženi kapital i razvijaju poslovanje. Postojanje poduzetnih pojedinaca od neprocjenjive je važnosti za svako gospodarstvo koje teži rastu i razvoju i bez poduzetničkih aktivnosti materijalni napredak nije moguć.

Pozitivne strane MSP-ova:

- Primamljivost i dostupnost
- Tržišna prilagodljivost
- Inovativnost i motivacija
- Mogućnost samozapošljavanja

⁴ Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/SME-REPORT-2019-HR-WEB.pdf> str 14. pristupljeno: 25. 8. 2020.

⁵ Vladimir Cvijanović, Mirna Marović, Boris Struk. Finaciranje malih i srednjih poduzeća (2008) Zagreb Binoza press : Hrvatska Private Equity & Venture Capital Asocijacija

- Izravnost kontakta
- Veća učinkovitost

Prema istraživanju Centara za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva (CEPOR) tablica 4., tablica 5. i tablica 6. prikazuju utjecaj sektora malog i srednjeg poduzetništva na razvoj nacionalnog gospodarstva. Njihov udio u strukturi poduzeća je veći od 99%, zapošljavaju više od 70% zaposlenih u kojem 2 od 3 zaposlene osobe rade u tom sektoru. Ostvaruju više od 60% ukupnog prihoda i izvoza preko 50%.

Tablica 4. Veličina poduzeća i zaposlenost, ukupan prihod i izvoz u 2017. i 2018. godini

Ekonomski kriterij valorizacije sektora	Veličina poduzeća					
	Mikro		Mala		Srednja	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Broj zaposlenih	242.867	255.819	229.752	238.392	173.713	184.278
Zaposlenost (udio)	27,5%	27,2%	26,0%	25,4%	19,7%	19,6%
Ukupan prihod (mil. Kn)	94.384	102.094	161.307	172.766	148.281	161.166
Ukupan prihod (udio)	13,9%	13,6%	23,8%	23,0%	21,8%	21,4%
Izvoz (000 kn)	10.121.387	10.431.958	26.989.911	29.670.621	35.254.300	37.874.363
Izvoz (udio)	7,3%	7,1%	19,6%	20,2%	25,6%	25,7%

Izvor: „Izvjешće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/SME-REPORT-2019-HR-WEB.pdf> str 15. pristupljeno 25.8.2020^{6c}

Tablica 5. Financijska efikasnost poduzeća u 2017. i 2018. godini

Poduzeća	2017		2018	
	U 000.000 Kn	%	U 000.000 Kn	%
Mikro				
Dobit	8.580	20,7	9.436	20,1
Gubitak	7.457	38,2	7.393	39,6
Konsolidirani rezultat	1.122	5,1	2.043	7,2
Mala				
Dobit	9.725	23,5	10.586	22,6
Gubitak	4.488	23	3.964	21,2
Konsolidirani rezultat	5.237	23,9	6.622	23,4
Srednja				
Dobit	7.715	18,6	9.768	20,8
Gubitak	2.184	11,2	2.018	10,8
Konsolidirani rezultat	5.532	25,3	7.750	27,4
Ukupno				

⁶ Izvjешće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj :<http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/SME-REPORT-2019-HR-WEB.pdf> str 15. pristupljeno 25.8.2020

Dobit	26.020	62,8	29.790	63,5
Gubitak	14.129	72,4	13.375	71,6
Konsolidirani rezultat	11.891	54,1	16.415	58

Izvor: „Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/SME-REPORT-2019-HR-WEB.pdf> str 18. pristupljeno: 25.8.2020⁷“

4. Dostupni izvori financiranja u Republici Hrvatskoj

U prethodnom poglavlju spomenuto je da sektor malog i srednjeg poduzetništva prema istraživanju CEPORA-a čini 99% poduzeća u ukupnom broju poduzeća u Republici Hrvatskoj, zapošljavaju 70% posto ukupnog broja zaposlenih i ostvaruju preko 50% ukupnog izvoza. Usprkos svim prednostima i dalje imaju poteškoća prilikom pribavljanja financijskih sredstava koji je jedna od glavnih razloga zatvaranja poduzeća. Poduzetnički pothvat je spoj dobre ideje i kapitala koji može biti vlastiti ili tuđi. Najjednostavnije je započeti posao kada poduzetnik ima dovoljnu količinu novca. Međutim u većini slučajeva poduzetnik nema dovoljnu količinu novca, stoga je primoran potražiti sredstva od financijskih institucija.

U Republici Hrvatskoj postoji velik broj financijskih institucija koje poduzetnicima na raspolaganje daju financijska sredstva za različite namjene. Financijske sredstva poduzetniku na raspolaganju daju državne i privatne institucije: Hrvatska banka za obnovu i razvoj, Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije, dvadeset poslovnih banka koje imaju dopuštenje za rad od strane Hrvatske narodne banke, veliki izbor programa od strane Europske Unije preko Europskih strukturnih i investicijskih fondova, leasing društava, fondovi rizičnog kapitala, poslovni anđeli i crowdfunding platforme koje omogućuju financiranje od strane zainteresiranog stanovništva. Kako bi se osiguralo pokretanje što većeg broja poslovnih pothvata, Republika Hrvatska je osigurala i bespovratna sredstva namijenjena različitim fazama životnog ciklusa poslovnih subjekata.

Raspoloživost financijskih vrsta i programa sigurno će se povećati u budućnosti kada se pogledaju poticajne mjere i aktivnosti za ostvarenje razvoja sektora malog i srednjeg poduzetništva i članstva u EU koje raznim programima potiče razvoj. Iskoristivost ovisi o informiranosti poduzetnika o dostupnosti izvora financiranja. Potrebno je povećati reklamiranje postojećih edukacijskih programa i njihovu raznolikost, s druge strane poduzetnici moraju raditi na kontaktu s drugim poduzetnicima i pokazati zainteresiranost za programe. Hrvatskim je poduzetnicima jedan od najvećih problema upravo financiranje jer

⁷ Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/SME-REPORT-2019-HR-WEB.pdf> str 18. pristupljeno 25.8.2020

vlastitim sredstvima nisu u mogućnosti ostvariti željni rast i razvoj. Mjere prema razvoju sektora malog i srednjeg poduzetništva se već poduzimaju i optimistične za njegov razvoj.

„Poticajne mjere i aktivnosti radi ostvarenja razvoja sektora malog gospodarstva

- Kreditiranje subjekata malog gospodarstva pod povoljnim uvjetima i subvencioniranje kamata po preuzetim kreditima
- Davanje jamstva za kredite
- Osnivanje i upravljanje fondova rizičnog kapitala i drugih fondova
- Pružanje stručne i savjetodavne pomoći malog subjekata
- Pojednostavljenje postupka za osnivanje, poslovanje i razvoj subjekata
- Davanje potpora za jačanje konkurentnosti malog gospodarstva
- Davanje potpore za povećanje zapošljavanja, stručno i poduzetničku izobrazbu, prekvalifikaciju i dokvalifikaciju
- Davanje potpora za sudjelovanje na međunarodnim sajmovima i specijaliziranim izložbama u zemlji i inozemstvu
- Organiziranje i poticanje mreže potpornih institucija malog gospodarstva te drugih pravnih osoba za poticanje malog gospodarstva.
- Promicanje poduzetništva i poticanje razvoja posebnih skupina
- Davanje potpora za istraživanje, razvoj i primjenu inovacija te uvođenje suvremene tehnologije
- Stvaranje uvjeta za povezivanje subjekata malog gospodarstva radi nastupa na tržištu
- Druge aktivnosti za ostvarenje cilja razvoja malog i srednjeg gospodarstva^{8c}

Poticajne mjere i aktivnosti su obećavajuće i obuhvaćaju sve važne aspekte potrebne za razvoj hrvatskog gospodarstva koje bi moglo konkurirati s inozemstvom. Fokusirane su na omogućavanju pristupa poduzetnicima financijskim sredstvima preko raznih potpora, kredita

⁸ Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva (članak 6. NN 56/13): <https://www.zakon.hr/z/527/Zakon-o-poticanju-razvoja-malog-gospodarstva> pristupljeno: 25.Kolovoz, 2020

ili jamstva koje se nude poduzeticama prilikom uzimanja kredita kod poslovnih banaka. Usmjerene su na poboljšanje infrastrukture i stvaranje novih ustanova koje pružaju edukacijsku potporu i povezivanje poduzetnika. Kako bi se dobio kompletan uvid u razvijenost poduzetničkog okruženja u državi, potrebno je vidjeti kako njega ocjenjuje inozemstvo. Korišteni su prevedeni podaci iz izvješća *Doing Business* za tu svrhu, koje provodi Svjetska banka i obuhvaća 190 gospodstva svijeta.

Tablica 6. Pokazatelji o kvaliteti regulatorne okoline relevantne za tržište kredita za 2018.

Regulatorno područje	Pokazatelj			
	Hrvatska	Najbolji indikator (broj zemalja s tim indikatorom)	Europa i centralna Azija	OECD visoki prihod
Dobivanje kredita				
Indeks snage zakonskih prava (0-12)	5	12 (5 zemalja)	7,8	6,1
Indeks dubine kreditnih informacija (0-8)	5	8 (53 zemlje)	6,7	6,8
Pokrivenost javnog registra (% odraslih)	0	100 (2 zemlje)	24,0	24,4
Pokrivenost privatnog registra (% odraslih)	6,1	100 (14 zemalja)	41,7	66,7

Izvor: „DonigBusiness2020, <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/c/croatia/HRV.pdf>, str 31. pristupljeno: 25.8.2020.^{9c}

U tablici 6. su navedeni sljedeći indikatori:

- Indeks snage zakonskih prava (0–12): Prava zajmoprimaca i zajmodavaca kroz zakone o kolateralu (0-10) . Zaštita prava osiguranih vjerovnika kroz zakone o stečaju (0-2)
- Indeks dubine kreditnih podataka (0–8): Opseg i dostupnost kreditnih podataka distribuiranih po kreditnim biroima i kreditnim registrima.
- Pokrivenost javnog registra (% odraslih): Broj pojedinaca i tvrtki navedenih u najvećem kreditnom uredu u postotku odrasle populacije
- Pokrivenost privatnog registra (% odraslih): Broj pojedinaca i tvrtki navedenih u registru kredita kao postotak odrasle populacije

Provedeno istraživanje Svjetske banke prema svim indikatorima, hrvatsko gospodarstvo stavlja ispod prosjeka, te se tako ono nalazi ispod razvijenih zemlja. Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) ima minimalni prag svakoga indikatora koji se mora

⁹ Online knjiga: DonigBusiness2020: <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/c/croatia/HRV.pdf>, str 31. pristupljeno: 25.8.2020

postići da bi se gospodarstvo svrstalo u države s visokim prihodima. Istraživanje daje bodove zemljama od 0 do 100 i rangira ih na ljestvici dobivanja kredita koja obuhvaća 190 država. Hrvatska je dobila ocjenu 50,0 što ju stavlja na 104 mjesto ljestvice. Primjera radi, Mađarska se s 75,0 bodova nalazi na 37 mjestu, Slovenija i Italija obje s 45,0 bodova dijele 119 mjesto, dok prosječan broj bodova članica EU iznosi 72,2,

Kreditni poslovnih banaka

„Poslovne banke obavljaju funkcije slične funkcijama štednih institucija i kreditnih unija: primaju depozite i daju kredite. Od svih depozitnih financijskih ustanova najvažnije su poslovne banke. Rangirane su na prvom mjestu po veličini imovine i najviše su diversificirane u odnosu i na imovinu i na obveze. Tradicionalno njihovi, njihovi su glavni izvor sredstava depoziti po viđenju.¹⁰ Na području Republike Hrvatske dopuštenje za rad ima dvadeset poslovnih banaka, koje se prema provedenom istraživanju Hrvatske narodne banke u 4. tromjesečju 2013 godine, više od 90% nalaze u vlasništvu stranaca.

„Osnovni razlozi zbog kojeg MSP-ovi ne dobivaju kredite:

- Poslovni rezultat
- Nedostatak kolaterala
- Nizak bonitet poslovanja
- Banka će radije dati kredit velikom poduzeću jer joj je trošak obrade zahtjeva za kredit isti, a iznos kredita je veći
- Velika poduzeća imaju dulju povijest poslovanja s čime i veće povjerenje kod banaka¹¹

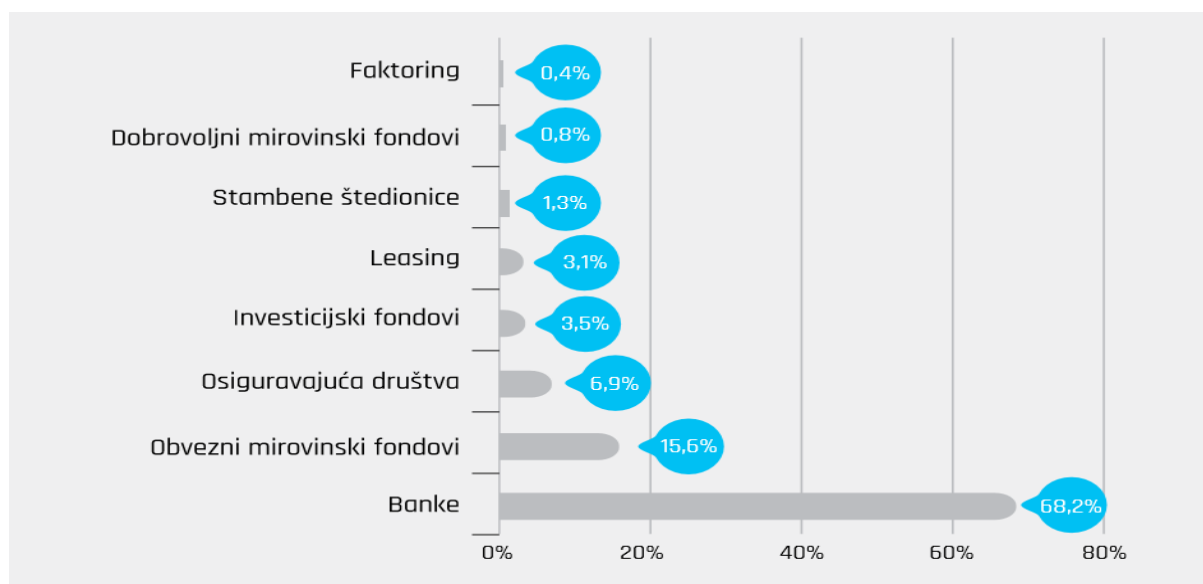
¹⁰ Zdravko Lešić, Miroslav Grgurek, Financijske institucije i tržišta, Visoka škola za poslovanje i upravljanje „Baltazar Adam Krčelić“ Zaprješić, str 23.

¹¹ Vladimir Cvijanović, Mirna Marović, Boris Struk. Financiranje malih i srednjih poduzeća (2008) Zagreb Binoza press : Hrvatska Private Equity & Venture Capital Asocijacija, str 79.

Izvor: Doprinos hrvatskih banaka rastu i razvoju: https://www.hub.hr/sites/default/files/inline-files/Doprinos%20banaka_1.pdf str 7. pristupljeno: 25.8.2020

Slika 1. prikazuje strukturu financijskog sektora u kojem banke prednjače pred ostalim financijskim izvorima, čime je dokazan njihov utjecaj u gospodarstvu. Za poslovne banke je najvažnije utvrditi kreditnu sposobnost poduzetnika kroz analizu financijskih izvještaja poslovanja za najmanje 2 prethodne godine. Pozitivna ocjena poduzetnika ovisi o kreditnoj sposobnosti klijenta, strategiji poslovanja banke i poslovnom rezultatu poduzetnika. Poduzeća koja imaju najviši kreditni rejting plaćaju najmanju kamatnu stopu i naknadu. Poslovne banke nemaju ograničenja po djelatnostima i aktivnostima za kreditiranje. Osnovna podjela kredita je na investicijske i za obrtna sredstva. Krediti se dijele na dugoročne, koji imaju rok trajanja duži od 12 mjeseci i kratkoročne, koji imaju rok trajanja do 12 mjeseci.

Kreditni za obrtna sredstva namijenjeni su za financiranje kratkoročnih obveza, odobravaju se na rok do 1 godine ili revolving koji se ponovno odobrava svake godine. Revolving kredit nema unaprijed definiran broj uplata ili isplata nego se odobrava okvirni iznos kredita koji će se koristiti. Svako korištenje smanjuje ukupno raspoloživa sredstva, a

vraćanje kredita ih obnavlja do prvotno odobrenog iznosa. Kamatna stopa se kreće od 7% – 11 %, naknada 0,5% – 1,5%, a rok otplate je u pravilu do 1 godine.

Kontokorentni kredit je „dozvoljeni minus po računu“ kratkoročni kredit kojim se može raspolagati u svako doba uplaćivanjem, podizanjem gotovine, čekom i doznakom. Iznos kredita ovisi o prosječnim priljevima novca na račun otvoren kod banke. Visinu kamatne

stope i naknade za sve oblike financiranja određuje se prema utvrđenom tarifi banke u skladu s bonitetom poduzetnika i kolateralom. Zahtjev za kredit sadrži opis poduzeća i posla za koji je kredit namijenjen, rok kredita i kolateral.

Investicijski krediti su namijenjeni za ulaganja u osnovna sredstva, materijalnu i nematerijalnu imovinu s ciljem modernizacije poslovanja, uvođenja novih tehnologija, povećanja kapaciteta, ulaganja u istraživanje i razvoj i uvođenje novih proizvoda ili usluga, poticanja projekata zaštite okoliša, energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, turističkih kapaciteta i sadržaja te poticanja novog zapošljavanja. Obrtna sredstva se financiraju najviše do 30% ugovorenog iznosa kredita. Kamatna stopa se kreće od 5% do 7%, naknada 0,5% do 1,5%, a rok otplate i početak se ugovaraju. Za investicijske projekte, ovisno o iznosu i vrsti projekta, banke mogu tražiti poslovni plan ili investicijsku studiju. Investicijska studija se izrađuje za ulaganja veća od 300.000,00 kn. Sadržaj odgovara zahtjevima HBOR-a, Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva te strukturi koju traže domaće i inozemne poslovne banke i fondovi.

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije

„Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG-BICRO) ima za cilj pružanje podrške poduzetnicima kroz sve razvojne faze njihovog poslovanja. Agencija se zalaže za poticanje razvoja sektora malog i srednjeg poduzetništva u Republici Hrvatskoj. HAMAG-BICRO pruža usluge mikro, malim i srednjim poduzetnicima u obliku profesionalne savjetodavne i stručne usluge uključujući informativne radionice, sastanke, virtualne platforme, pomoć u pripremi projekta, najam laboratorija, ureda i soba za sastanke, prijenos znanja i tehnologije, poslovno i stručno obrazovanje mentorstvo za studentske projekte i razvoj poslovnih ideja.¹²“

Za korištenje sredstava HAMAG-BICRO-a poduzeće je potrebno prijaviti u Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture u kojem su evidentirani i sistematizirani subjekti poduzetničke infrastrukture u Republici Hrvatskoj koji su korisnici potpora, poticajnih mjera, darovnica ili povlastica ili ih namjeravaju koristiti. Na web stranici od HAMAG-BICRO nalaze se svi dostupni natječaji koji se uz pomoć filtera mogu lako pretraživati. Svaki natječaj sadrži posebnu dokumentaciju koju je potrebno ispuniti po određenim uvjetima, što znači da se dokumentacija razlikuje od natječaja do natječaja. Rokovi i način predaje su također različiti.

¹² Web stranica HAMAG-BICRO: <https://hamagbicro.hr/o-nama/osnivanje/> pristupljeno: 25. 8. 2020

HAMAG-BICRO pruža zajmove poduzetnicima za investicije i obrtna sredstva u obliku ESIF zajmova i zajmova za ruralni razvoj. Poduzetnik podnosi HAMAG-BICRO-u popunjen obrazac zahtjeva za zajam zajedno sa ostalom dokumentacije za prijavu na pojedini Program. Kompletirana prijava za zajam se može proslijediti putem on-line prijave ili poštom, elektroničkom poštom, te osobno na adrese objavljene na službenoj web stranici. Ako se zahtjev zaprimi putem on-line prijave ili elektroničke pošte, a u slučaju pozitivne odluke, poduzetnik je dužan poštom ili osobno dostaviti originalno navedenu dokumentaciju. Donošenje pozitivne odluke HAMAG-BICRO šalje poduzetniku obavijest o pozitivnoj odluci. Poduzetnik otvara račun posebne namjene i dostavlja podatke o otvorenom računu HAMAG-BICRO-u. Poduzetnik sklapa Ugovor o zajmu s HAMAG-BICRO-om, koji mu po odobrenju zajma plasira sredstva zajma na račun.

HAMAG-BICRO dodatno olakšava pristup financiranju sustavom za online prijavu za financijske instrumente zajmova. Sustav za on-line prijavu mogu koristiti svi koji se prijavljuju za financijske instrumente zajmova u HAMAG-BICRO-u. Trajanje procesa odobravanja zajma po svim programima ovisi o kompleksnosti investicije, projekta i dokumentacije. Rok za potpis ugovora o zajmu od strane korisnika zajma je 8 dana od dana dostave prijedloga ugovora o zajmu. HAMAG-BICRO može zatražiti dodatne instrumente osiguranja, koji ovise o razini utvrđenog rizika i kompleksnosti investicije. Kamatne stope za zajmove su fiksne za cijelo vrijeme trajanja zajma i iznose od 0,5% do 1,5%. ESIF zajmove nije moguće koristiti za bilo kakav oblik refinanciranja.

Jamstva HAMAG-BICRO-a su instrumenti osiguranja poduzetničke investicije. Izdaju se za osiguranje dijela glavnice kredita kojeg izdaju poslovne banke ili HBOR. Omogućuju ostvarenje investicija u sektor malog i srednjeg poduzetništva, koje ne bi bile moguće bez pomoći HAMAG-BICRO-a. HAMAG-BICRO omogućava poduzetnicima koji imaju kvalitetne poslovne ideje, a ne ispunjavaju uvjete poslovnih banaka u pogledu vrijednosti instrumenata osiguranja povrata kredita, da dobiju kredit. Instrumenti osiguranja povrata kredita su hipoteka na nekretnine, zalog pokretnina, depozit i jamci. HAMAG-BICRO jamči za namjenske kredite s time da dio kredita može biti isplaćen za obrtna sredstva, odnosno kratkotrajnu imovinu.

Jamstvo može zatražiti poduzetnik koji traži kreditna sredstva, a nedostaje mu instrumenti osiguranja. Prije odobrenja jamstva vrši se provjera financijske dokumentacije i provjerava ekonomske opravdanosti projekta. Za dobivanje jamstava poduzetnik podnosi banci zahtjev za odobrenje kredita uz korištenje jamstva HAMAG-BICRO-a. Banka dostavlja

HAMAG-BICRO-u odluku o odobrenju kredita, zahtjev za jamstvo i dokumentaciju propisanu određenim jamstvenim programom. HAMAG-BICRO nakon obrade zahtjeva i donošenja odluke obavještava banku, koja u slučaju pozitivne odluke dostavlja poduzetniku račun za naknadu jamstva.

Naknada za izdavanje jamstva na investicije koje se odvijaju u nekoliko faza u visini iznad 500.000,00 kn naplaćuje se sukladno odluci o naknadama. Naknada za provođenje financijskog nadzora naplaćuje se na građevinski dio investicije uključujući vlastita, kreditna i ostala sredstva u strukturi ulaganja. Poduzetnik sklapa ugovor o kreditu s bankom, osigurava instrumente osiguranja povrata kredita i plaća naknadu. HAMAG-BICRO-u banka dostavlja ugovor o kreditu, a HAMAG-BICRO sklapa ugovor o jamstvu s bankom i poduzetnikom. Poduzetnik dostavlja ugovorene instrumente osiguranja povrata kredita po mogućem plaćanju temeljem danog jamstva, a HAMAG-BICRO daje jamstvo. Banka po dobivanju jamstva plasira sredstva kredita. Također, kao kod zajmova dokumentacija se razlikuje ovisno o vrsti jamstva. Obrada zahtjeva traje 1 do 2 tjedna, a visina jamstva ovisi o ciljnoj grupi kojoj poduzetnik pripada.

Europski strukturni i investicijski fondovi (ESIF)

Sredstvima iz fondova financiraju se projekti koji doprinose razvojnim ciljevima Republike Hrvatske, ali i EU-e. Europski strukturni i investicijski fondovi obuhvaćaju pet različitih fondova, a na sve se njih odnosi uredba o zajedničkim odredbama. ESI fondovi su izvrstan izvor sredstava za poduzetnike početnike i za aktivne poduzetnike iz sektora mikro, malog i srednjeg poduzetništva. Kamatne stope su fiksne i kreću od 0,1% do 1%. Postoji mogućnost počeka do godine dana, bez troškova obrade i rezervacije i sredstava bez valutnog ili kamatnog rizika. Sredstva su isključivo namjenska i služe budućim investicijama što znači da financiranje postojećih obveza nije moguće. Zajmovi se dijele na dva investicijska programa: mikro do 25.000,00 eura i mali do 50.000,00 eura, te jedan program za obrtna sredstva do 25.000,00 eura. Investicijski se zajmovi moraju potrošiti unutar roka od 6 mjeseci i koriste se uglavnom za ulaganja u osnovna sredstva. Zajmovi omogućavaju alociranje do 30% iznosa zajmova u obrtna sredstva, a minimalno 70% mora biti alocirano prema osnovnim sredstvima. Zajmovi za obrtna sredstva troše se unutar 3 mjeseca nakon provedenog ulaganja. Obrtna sredstva moraju služiti za pokrivanje tekućih troškova, ovisno o vrsti poslovne aktivnosti.

Strukturni fondovi sastoje se od dvije komponente: Europskog fonda za regionalni razvoj u obliku financijskih potpora razvoju i strukturnoj prilagodbi regionalnih gospodarstva, gospodarskoj promjeni, poboljšanoj konkurentnosti i teritorijalnoj suradnji u cijelom EU-u, te Europskog socijalnog fonda čiji je cilj prilagodljivost radnika i poduzeća, pristup zapošljavanju i sudjelovanju na tržištu rada, društvenoj uključenosti zakinutih osoba, suzbijanju svih oblika diskriminacije, te stvaranju partnerstava radi upravljanja reformama zapošljavanja.

„Trenutno je otvoreno 54 natječaja u vrijednosti od 6.399.774.060 KN. U razdoblju 2014.-2020. i Republici Hrvatskoj je iz Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova na raspolaganju ukupno 10,676 milijardi eura. Od tog iznosa 8,397 milijardi eura predviđeno je za ciljeve kohezijske politike, 2,026 milijarde eura za poljoprivredu i ruralni razvoj te 253 milijuna eura za razvoj ribarstva.¹³“ Broj natječaja se konstantno povećava i obuhvaća sve više područja. Za korištenje ESIF-a bitna je svrha financiranja projekta jer EU strogo zahtjeva da se novac usmjerava na postizanje ciljeva identificiranih unutar određenog strateškog okvira. Strateški okvir čini niz javnih politika koji sadržavaju ciljeve i smjernice za razvoj Europske unije i određene države članice. Obično se ne financiraju redovne aktivnosti poduzeća jer ESIF-ovi zahtijevaju da projekt ima korist za zajednicu stvarajući novu vrijednost i potrebno je imati jasan rezultat koji se želi postići kako bi projekt uspješno prošao na natječaju.

Strateški okvir za korištenje ESIF-a određen je sporazumom o partnerstvu, operativnim programima, zajedničkim nacionalnim pravilima i zakonom o uspostavi institucionalnog tijela, uredbama koje propisuju nadležnost pojedinih tijela za svaki ESIF instrument. Partnerski sporazum utvrđuje nacionalnu strategiju za korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova i način ispunjenja zajedničkih ciljeva strategije Europa 2020 Republike Hrvatske uz pomoć sredstava iz proračuna Europske unije. Operativni programi su dokumenti u kojima se detaljnije opisuju i razrađuju mjere i aktivnosti za učinkovitu provedbu i korištenje ESIF-a.

Za dobivanje sredstava iz ESIF-a potrebno je pronaći odgovarajući natječaj koji odgovara ciljevima projekta. Ako projektna ideja ne pripada niti jednome području obuhvaćenom operativnim programima, ne može se financirati EU sredstvima i ako među otvorenim i najavljenim natječajima nema onoga koji odgovara projektu, potrebno je

¹³ Web stranica ESIF-a: <https://strukturnifondovi.hr/kako-do-eu-fondova/> pristupljeno:25.8. 2020.

provjerite indikativni godišnji plan natječaja gdje se nalaze trenutno planirane natječeaje do kraja ove godine. Na web portalu ESIF-a nalaze se svi trenutno otvoreni natječaji. Natječaji su jasno opisani i postoji mogućnost filtera kojim se lakše može pronaći natječaj koji najbolje odgovara projektu. Natječajnom dokumentacijom određeno je u kojem obliku i na koji način je potrebno prijaviti projekt, ona se nalazi u svakom natječaju na kraju opisa.

Za prijavu projekta na natječaj potrebno je priložiti upute za prijavitelje koje sadrže informacije za prijavu projekta, aktivnosti koje se financiraju, potencijalne prijavitelje, rokove i ostale uvjete. Preglednost i cjelokupnost natječajne dokumentacije je preduvjet za sudjelovanje u daljnjem postupku evaluacije. Potpuna natječajna dokumentacija mora biti dostavljena isključivo u nadležnu instituciju u naznačenom roku za predaju. Potrebno je jezgrovito i jasno opisati projekt i ciljeve koje se žele postići. Poslovni i financijski model mora biti što jasniji jer se tako povećava šansa za prihvaćanjem projektnog prijedloga.

Leasing

Leasing je izvor sredstava u kojem se davatelj leasinga obvezuje dati objekt leasinga od dobavljača objekta primatelju na određeno razdoblje na korištenje. Leasing je moderan i suvremen način financiranja dugotrajne imovine kod današnjih malih i srednjih poduzeća na jednostavan i brzi način. Prednosti leasinga su fleksibilnost ugovora i ne zahtijeva previše administracije za sklapanje tako da su i troškovi sklapanja relativno niski. Unaprijed se mogu izračunati svi troškovi, tako da je upravljanje troškovima i poreznim obvezama jednostavnije. Predmet iznajmljivanja se odobrava na korištenje na određeno razdoblje, a ovisno o vrsti leasinga. Nakon isteka toga razdoblja predmet ostaje u vlasništvu primatelja, a primatelj mora vratiti predmet ili ga otkupiti pod uvjetima koje mu ponudi leasing društvo. Potrebno je dostaviti financijsku i pravnu dokumentaciju koja se razlikuje ovisno o leasing društvu radi izrade boniteta. Postoje dvije osnovne vrste leasinga, financijski i operativni.

Primatelj kod financijskog leasinga plaća naknadu koja uzima u obzir cjelokupnu vrijednost korištenog predmeta, što je i osnovna svrha ove vrste leasinga, da se nakon isteka roka stekne vlasništvo nad predmetom. Učešće smanjuje vrijednost financiranja i na njega se ne obračunava kamata. Rizici i koristi povezani s objektom premješteni su na primatelja leasinga. Predmet se evidentira u poslovnim knjigama primatelja koji ga ujedno i amortizira.

Osnovno obilježje operativnog leasinga je vraćanje predmeta leasing društvu kada istekne rok trajanja ugovora. Kod operativnog leasinga primatelj plaća određenu naknadu koja ne mora uzimati u obzir cjelokupnu vrijednost objekta. Namijenjen je poduzetnicima koji žele

koristiti, ali ne posjedovati predmet, te ga se po isteku može zamijeniti novim. Predmet se evidentira i amortizira u poslovnim knjigama leasinga društva. Da bi se dobio leasinga potrebno je izabrati predmet i donijeti potrebnu dokumentaciju koje traži leasing društvo. PDV operativnog leasing se obračunava mjesečno na uslugu leasinga uz R-1 račun.

Tablica 7. Leasing društva u RH

Leasing društva u RH			
<u>AGRAM LEASING d.o.o.#</u>	<u>Erste & Steiermärkische S-Leasing d.o.o.#</u>	<u>Mercedes-Benz Leasing Hrvatska d.o.o.</u>	<u>Raiffeisen Leasing d.o.o.#</u>
<u>ALD Automotive d.o.o.</u>	<u>HETA Asset Resolution Hrvatska d.o.o.</u>	<u>OTP Leasing d.d.#</u>	<u>SCANIA CREDIT HRVATSKA d.o.o.</u>
<u>Volvo Financial Services leasing d.o.o.</u>	<u>i4next leasing Croatia d.o.o.</u>	<u>PBZ-LEASING d.o.o.#</u>	<u>UniCredit Leasing Croatia d.o.o.#</u>
<u>BKS - leasing Croatia d.o.o.</u>	<u>IMPULS-LEASING d.o.o.</u>	<u>PORSCHE LEASING d.o.o.#</u>	

Izvor: Web stranica HANFA-e: <https://www.hanfa.hr/leasing-i-faktoring/registri/leasing-drustva/> pristupljeno: 25.8. 20202

Poslovni anđeli

Poslovni anđeli su uspješni poduzetnici i menadžeri koji financiraju start-up projekte visokog rizika, te tako dobivaju udio u vlasničkoj strukturi i ostvaruju dobit kroz prodaju svog dijela izravno drugom ulagaču ili kroz izlazak tvrtke na javnu burzu dionica. Mladim poduzetnicima kao mentori pružaju svoje sposobnosti i raskošno znanje koje su stekli godinama rada. Njihovo iskustvo je mnogo važnije nego kapital koji osiguravaju, jer njime informiraju mlade poduzetnike kako se nositi u određenim situacijama u okruženje. Njihov cilj nije samo ostvarenje profita nego i stvaranje sposobnih poduzetnika koji će stvarati novu vrijednost. Najčešće ulažu u tehnološke projekte s visokim potencijalom rasta. U Republici Hrvatskoj djeluje CRANE neprofitna udruga koja okuplja privatne i institucijske investitore koji su zainteresirani za ulaganja. Okvirni raspon iznosa investicija članova CRANE je od 10.000,00 – 150.000,00 eura. Za prijavu projekta postojanje tvrtke nije preduvjet.

Tablica 8. Proces odobravanja projekta kod CRANE

Kriteriji za odabir projekta i realizaciju

investicije:

- Kvalitetan opis projekta/poslovni plan/prezentacija
- Snažan poduzetnik i kvalitetan tim
- Snažan tržišni potencijal projekta/proizvoda
- Omogućena suradnja — spremnost poduzetnika na uključenje poslovnog anđela
- Realna evaluacija projekta prije investicije

Prijava projekta

- Poduzetnik prijavljuje projekt putem e-maila na adresu: info@crane.hr
- Razradu projekta potrebno je poslati u obliku “one pagera” na hrvatskom ili engleskom jeziku
- “One pager” mora sadržavati informacije poput ideje, trenutne faze, tema, potrebnog iznosa financiranja, konkurencije i sl.
- CRANE-ov stručni tim periodički analizira pristigle projekte te ih sortira prema nekoliko kriterija, od kojih je najvažnija kompletnost prijave i te općeniti *feasibility* projekta
- Svi projekti dobivaju odgovor, a oni koji su prošli primarnu analizu dogovaraju sastanak sa zainteresiranim članom mreže
- Projekti koji uspiju pronaći zainteresiranog ulagača i s njim uspostaviti zadovoljavajuću komunikaciju nakon toga ulaze u proces ulaganja, koji više nema izravne veze s CRANE-om.

Izvor: Web stranica od poslovnog anđela CRANE: <http://crane.hr/o-nama/>, <http://crane.hr/prijava-projekta/> pristupljeno: 25.8.2020.

Fondovi rizičnog ulaganja

Fondovi rizičnog ulaganja je oblik vlasničkog ulaganja u poduzeća uz aktivno sudjelovanje u poslovanju poduzeća u koje se ulaže. Sredstva se koriste za jačanje upravljačkih kompetencija kako bi se u konačnici poboljšalo cjelokupno poslovanje, uvođenjem operativnih unaprjeđenja i pomaganje poduzećima pri osvajanju novih tržišta. Podvrsta rizičnog kapitala usmjerenog na ulaganje u start-up poduzeća s inovativnim idejama za proizvode ili usluge, a koja trebaju i stručnu pomoć tijekom rasta poduzeća naziva se „venture capital“. Sredstva se ulažu u temeljni kapital poduzeća koja ne kotiraju na burzi, a imaju potencijal ostvariti visoke stope rasta tijekom razdoblja od 3 do 7 godina.

Croatian Growth Investment Programme (CROGIP) je financijski program koje je uspostavio Europski investicijski fond (EIF). Program ima cilj potaknuti ulaganja u mala i

srednja te srednje kapitalizirana poduzeća u vrijednosti od najmanje 70.000.000,00 eura. Svrha CROGIP-a je razvoj tržišta i institucionalnih kapaciteta za financiranje rizičnim kapitalom u Republici Hrvatskoj podržavanjem društava za upravljanje fondovima koji značajan dio svojih ulaganja usmjeravaju u domaća poduzeća. EIF i HBOR zajednički ulažu u sredstva, od kojih će svaki uložiti po 35.000.000,00 eura u fondove rizičnog kapitala kojima će upravljati društva koja odabere EIF i investiranje uz fondove koji već imaju uspostavljen odnos s EIF-om.

„EIF razmatra ulaganje sredstava iz CROGIP-a u one fondove koji:

- Imaju menadžerski tim s dokazanim referencama
- Imaju strategiju usmjerenu na investicije u rast i razvoj
- Većinu financiranja poduzeća provodit će u obliku vlasničkog kapitala ili kvazi-vlasničkog kapitala
- U svojoj strategiji imaju namjeru ulaganja najmanje 70% sredstava u poduzeća koja su osnovana u RH i:
- Najveći dio poslovanja obavljaju u RH i/ili
- Planiraju ulaganja kojim će započeti dugoročno poslovanje u RH (na što ukazuje značajan broj zaposlenih u poduzeću u Hrvatskoj)
- Mala ili srednja poduzeća (definicija Europske Komisije) ili poduzeća srednje tržišne kapitalizacije (do 3000 zaposlenika)
- Nisu u ranim fazama razvoja (prema definiciji Invest Europe).^{14c}

Crowdfunding

Crowdfunding je način prikupljanja sredstava putem određene platforme koja pruža takav način financiranja kroz donacije zainteresiranih fizičkih i pravnih osoba. Donirati mogu svi zainteresirani, to znači svaka osoba može donirati projektu. Za primljene donacije primatelj sam bira da li će donatorima dati nešto zauzvrat: nagradu koja ovisi o doniranom iznosu, udio u vlasništvu ili će iznos vratiti nakon određenog razdoblja. Velika prednost platforme je što se odvija putem interneta koji je dostupan široj javnosti, mijenjajući tako tradicionalno financiranje. Oni koji traže sredstva trebaju postaviti profil projekta na odabranoj platformi koja omogućuje donacije. Porezna politika utječe na prikupljena sredstva kada su uplate koje

¹⁴ Web stranica HBOR-a <https://www.hbor.hr/crogip/> pristupljeno: 25.8.2020.

pristižu na račun izvršene putem servisa kao što su: eBay, Apple Store, Google AdSense ili crowdfunding platforme. U Republici Hrvatskoj prikupljena sredstva u kampanji se oporezuju po višim poreznim stopama od 40%. U Hrvatskoj za financiranje poduzetničkih aktivnosti su dostupne Kickstarter i Funderbeam od stranih vlasnika, dok je domaća Croinvest. Kako bi projekt bio uspješan potrebno je napraviti privlačnu kampanju. Za početak je potrebno izraditi dobru projektnu stranicu jer će ona najbolje privući donacije.

Kickstarter podržava projekte likovne i glazbene umjetnosti, filma, dizajna i tehnologije. Kickstarter ne podržava financiranje bazirano na vlasničkim udjelima i ne mogu se ponuditi udjeli u kapitalu ili dijeljenja prihoda. Trajanje kampanje je ograničeno na 60 dana u čijem se roku skupljanje donacija vodi po modelu sve ili ništa. Prikupljeni se novac isplaćuje samo onda kada je ostvaren zadani iznos, odnosno ako nije on se vraća donatorima. Kickstarter od prikupljanog iznosa uzima proviziju od 5%. Uz to je potrebno platiti i troškove platnog prometa po stopi od 3% do 5% njihovoj tvrtki-partneru.

„Funderbeam SEE koristit će Funderbeamov poslovni model, gdje se za potrebe financiranja investiranja utemeljuje tzv. SPV (Special Purpose Vehicle) sa sjedištem u Estoniji, koji predstavlja jedinog vlasnika kompanije, koji nastupa ispred svih ulagatelja. Razlog su niski troškovi i izostanak birokratskih barijera, a start-upovi time nemaju desetine ili stotine ulagatelja s kojima razgovaraju već samo jednog i to Vodećeg, koji je ujedno i direktor u SPV-u. Minimalno ulaganje za pojedinačnog malog donatora u projekt iznosi 100,00 eura. Otvaranje investicijskog profila za donatore je besplatno, još jedna posebnost ovog inovativnog sustava prikupljanja kapitala i trgovinske platforme u tome što trgovanje ne uključuje posrednike i brokere. Transakcijske se naknade prilikom trgovanja plaćaju samo u situaciji ako na transakciji donatori ostvaruju dobit, s time da je iznos transakcijske naknade 1%.¹⁵“ Druga najunosnija kampanja na platformi su pametne klupe od hrvatske tvrtke Include, što je poticaj hrvatskim poduzetnicima da stave svoje projekte na platformu.

„Croinvest.eu je prva hrvatska crowdfunding platforma za financiranje poduzetničkih, infrastrukturnih i društveno korisnih projekata s posebnim naglaskom na projekte koji konkuriraju za EU fondove.¹⁶“ Kampanja projekta na platformi nema određen rok trajanja nego je određen od strane pokretača. Platforma kombinira pet modela financiranja putem donacija, nagrada, zajmova, vlasničkih udjela i udjela u dobiti. Za pristup platformi potrebna je registrirati korisnički račun na PayPal-u od strane pokretača projekta i ulagatelja.

¹⁵ Web stranica Zagrebačka burza: <https://zse.hr/default.aspx?id=74619> pristupljeno: 25.8.2020.

¹⁶ Web stranica Croinvest: <https://croinvest.eu/o-projektu/> pristupljeno: 25.8.2020.

„Platforma ne naplaćuje proviziju, ali PayPal naplaćuje 3.4% + 0.30 USD provizije pri svakoj izvršenoj transakciji.¹⁷“

5. Ponuda dugoročnih kredita za financiranje aktivnosti malih i srednjih poduzeća

5.1 Ponuda Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR)

„Hrvatska banka za obnovu i razvitak je razvojna i izvozna banka Republike Hrvatske čija je osnovna zadaća poticanje razvitka Hrvatskog gospodarstva. Kreditiranjem, osiguranjem izvoza od političkih i komercijalnih rizika, izdavanjem garancija te poslovnim savjetovanjem. HBOR svojim poslovanjem potiče sustavni, održivi i ravnomjerni gospodarski i društveni razvitak. HBOR gradi mostove između poduzetničkih ideja i njihovih ostvarenja s ciljem osnaživanja konkurentnosti Hrvatskog gospodarstva.¹⁸“ Službena web stranica HBOR-a kontinuirano je ažurirana i sve su stavke jasno objašnjene što navigaciju čini jednostavnom.

¹⁷ Web stranica Croinvests: <https://croinvest.eu/o-projektu/> pristupljeno: 25.8.2020.

¹⁸ Web stranica HBOR-a: <https://www.hbor.hr/naslovnica/hbor/o-nama/> pristupljeno: 25.8.2020.

HBOR konstantno prati aktualne probleme koji se događaju u domaćem gospodarstvu, mjerama za trenutnu pandemiju COVID – 19 i pružaju kredite za obrtna sredstva s rokom otplate koji je produžen s 3 godine na 5 godina. Kredit se odobrava u 14 poslovnih banaka po modelu podjele rizika uz kamatnu stopu od 0% na HBOR-ov udio u kreditu. Svaki se program razlikuje po broju banaka kod kojih se u suradnji s HBOR-om mogu zatražiti sredstva.

„Usluge HBOR-a:

- Mjere COVID – 19
- Krediti
- ESIF kredit
- Garancije
- Fondovi rizičnog kapitala
- Leasing
- HKO¹⁹«

Programi usluga s aspektima koji su sastavljeni za poduzetnike imaju za cilj poticanje rasta i razvoja poduzetništva. Raznolikost usluga HBOR-a koje se svojim osnovnim stavkama prilagođavaju promjenama u gospodarstvu, omogućavaju poduzetnicima iskorištavanje programa koji najbolje zadovoljavaju njihovu potrebu za sredstvima, te kao takvi trebaju imati pažnju poduzetnika prilikom analize izvora financijskih i materijalnih sredstava.

Mjere za COVID - 19

Klijentima kojima je izravno odobren kredit ili izdana garancija omogućeno je korištenje dodatnog ili novog moratorija za obveze koje dospijevaju od 1. 7. 2020. najkasnije do 30. 9. 2020. za sve klijente HBOR-a, 31. 12. 2020. za sve klijente HBOR-a koji imaju pozitivan COVID score i 30. 6. 2021. za sve klijente HBOR-a koji se bave turističkim djelatnostima. Program pomoći oko kreditiranja obrtnih sredstava COVID-19, a primjenjuje se na zahtjeve zaprimljene u HBOR-u do 31. 12. 2020. ili do iskorištenja raspoloživih sredstava subvencija Za odobrenje je potrebno HBOR-u u roku navedenom u obavijesti

¹⁹ Web stranica HBOR-a: <https://www.hbor.hr/> pristupljeno: 25.8.2020.

dostaviti obrazac suglasnosti u kojem se izabire kategorija moratorija, a ovisno o kategoriji i dodatnu dokumentaciju. HBOR pruža i reprogram postojećih kredita preko kojeg je omogućeno svim korisnicima HBOR-ovih kredita koji su zbog epidemije COVID-19 u nemogućnosti provoditi planirane aktivnosti.

Zahtjev se podnosi ovisno o vrsti izdanog kredita, izravno odobreni kredit ili kredit odobren putem poslovnih banaka. Obično se ne odobrava iznos manji od 1.000.000,00 kn koji može biti u obliku kunskog kredita uz valutnu klauzulu vezanu za eura ili samo kunski kredit. Rok otplate je 5 godina uz poček od 1 godinu, te se otplata može vršiti u jednakim mjesečnim, tromjesečnim ili polugodišnjim ratama. Program se razlikuje ovisno o sektoru u kojem poduzetnik djeluje: tako su na primjer različiti uvjeti za poduzetnike drvnj industriji i turističkim djelatnostima.

Krediti

Poduzetnici imaju nekoliko vrsta kredita na raspolaganju ovisno o određenim kriterijima, tako na primjer, HBOR pruža kredite za poduzetništvo mladih, žena i početnika. Svaki kredit ima svoje kriterije i različite visine iznosa sredstava kao i roka otplate koji kod nekih doseže i 14 godina uz poček. Rok za iskorištavanje kredita kreće se od kratkoročnog, do 1 godine, do dugoročnog, od 1 godine i način iskorištenja koji može biti jednokratno ili sukcesivno, na temelju dokumentacije kojom se dokazuje namjensko korištenje. Kod kreditiranja u suradnji s poslovnim bankama instrumente osiguranja utvrđuje poslovna banka, dok kod kreditiranja po modelu podjele rizika instrumente osiguranja utvrđuju poslovna banka i HBOR.²⁰

Europski strukturni i investicijski fondovi – HBOR krediti

Korisnici kredita su mali i srednji poduzetnici koji posluju na području Republike Hrvatske najmanje 2 godine i koji planiraju ulaganja u prihvatljivim sektorima za ESIF. Krediti su namijenjeni za nova ulaganja u osnovna sredstva, dugotrajnu materijalnu imovinu i nematerijalnu imovinu. Obrtna sredstva vezana uz kreditirano ulaganje financiraju se do

²⁰ Web stranica HBOR: https://www.hbor.hr/kreditni_program/poduzetništvo-mladih-zena-i-pocetnika/ pristupljeno: 25.8.2020.

najviše 30% iznosa ukupnog kredita. Jedan dio kredita sastoji se od sredstava iz izvora ESIF-a, a drugi dio od sredstava iz poslovne banke u omjeru 50:50.

Dio kredita iz izvora ESIF-a može biti u kunama ili u kunama uz valutnu klauzulu u euru, dok se dio kredita iz izvora poslovne banke odobrava u kunama uz valutnu klauzulu u euru. Poduzetnik mora osigurati vlastito učešće u kreditu u iznosu od najmanje 15% iznosa investicije bez PDV-a. Iznos kredita je od 100.000,00 eura do 3.000.000,00 eura u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju HNB-a na dan zaključenja ugovora. Rok otplate kredita je do 12 godina uz poček od 12 mjeseci. Kamatna stopa na glavnici kredita iz ESIF-a je 0%, a kamatnu stopu na glavnici kredita poslovne banke određuje banka. Korisnici kredita oslobođeni su plaćanja svih naknada koje se uobičajeno naplaćuju za obradu. Instrumenti osiguranja određuju se po zahtjevu poslovne banke.

Tablica 9. ESIF krediti

	Iznos kredita	Rok korištenja	Poček	Rok otplate	Kamatna stopa	Instrumenti osiguranja
Energetsku učinkovitost u zgradama javnog sektora	Od 100.000 kn, do 60.000.000 kn	Do 36 mjeseci	Do 12 mjeseci	Do 14 godina	Fiksna: 0,1%, 0,25%, 0,5%	Mjenice i zadužnice
ESIF krediti za javnu rasvjetu	Od 500.000 kn do 15.000.000 kn	Do 12 mjeseci	Do 6 mjeseci	Do 10 godina	Fiksna: 0,1%, 0,25%, 0,5%	Mjenice i zadužnice
Investicijski krediti za ruralni razvoj	Od 50.001 eura do 1.000.000 eura	Do 18 mjeseci	Od 3 do 5 godina	Do 15 godina	Dio HBOR: 0 %	Banka određuje
Obrtna sredstva za ruralni razvoj	Od 190.000 kn do 1.520.000 kn	Do 6 mjeseci	Do 12 mjeseci	Do 5 godina	0,5% godišnje, fiksna	Zadužnice i bjanko zadužnice

Izvor: Web stranica HBOR-a: <https://www.hbor.hr/> pristupljeno: 25.8.2020

Garancije

„Garancija je instrument osiguranja u domaćem i međunarodnom poslovanju kojim banka jamči korisniku da će, ako glavni dužnik ne ispuni svoje obveze, platiti iznos na koji

garancija glasi. Korisnik je siguran da će naplatiti svoje potraživanje, a dužnik da će se naplata iz garancije izvršiti isključivo u skladu s uvjetima garancije. ²¹«

Poduzetnici na raspolaganju imaju dvije vrste garancija: izvozne bankarske garancije i činidbene bankarske garancije. Korisnik izvozne garancije je pravna osoba u inozemstvu koja raspisuje međunarodno nadmetanje. Služi za poticanje izvoza roba, radova i usluga tako da se izvozniku, samostalno ili u suradnji s poslovnom bankom izvoznika, izdavanjem bankarske garancije omogući sudjelovanje na međunarodnom tržištu. „HBOR može samostalno izdati garancije po nalogu izvoznika, dijeliti rizik izdavanja garancije u određenom omjeru s poslovnom bankom tako da banka izdaje garanciju, a banci izdaje kontra garanciju, HBOR i poslovna banka izdaju zasebne garancije, kao glavni izdavatelj garancije dijeli rizik s drugom poslovnom bankom koja HBOR-u izdaje kontra garanciju. ²²«

Zahtjev može podnijeti pravna osoba koja je izvoznik koji se namjerava natjecati na međunarodnom natječaju, sukladno s uvjetima koje propisuje korisnik bankarske garancije. Ponudbena bankarska garancija za sudjelovanje na međunarodnim javnim nadmetanjima uobičajeno iznosi do 10% ponudbene vrijednosti i jamči ozbiljnost izvoznikove ponude. Garancija za dobro izvršenje posla u slučaju izvoza opreme, strojeva, specijalnih proizvoda ili usluga, izvođenja investicijskih radova iznosi do 20% vrijednosti isporuke. ²³

Garancija za povrat avansa izvozniku omogućava primitak avansne uplate i može glasiti najviše do ugovorenog iznosa avansa. Garancija za otklanjanje manjkavosti u garantnom roku za predmet izvoznog ugovora za koje izvoznik jamči ispravnost uobičajeno glasi na iznos do 10% vrijednosti izvoznog ugovora. Instrumenti osiguranja su mjenice i zadužnice, zalog ili fiducijarni prijenos vlasništva na imovini uz police osiguranja imovine u korist HBOR-a i druge uobičajeni instrumenti osiguranja u bankarskom poslovanju. Činidbena bankarska garancija se razlikuje samo po korisniku koji može biti fizička ili pravna osoba u Republici Hrvatskoj.

Tablica 10. Kategorije rizika za određivanje naknade garancije

Kategorija rizika	Naknada za obradu zahtjeva	Naknada za izdavanje

²¹ Web stranica Zagrebačke banke: <https://www.zaba.hr/home/mali-poduzetnici/garancija> pristupljeno: 25.8.2020.

²² Web stranica HBOR-a: <https://www.hbor.hr/naslovnica/izvozna-bankarska-garancija/> pristupljeno: 25.8.2020.

²³ Web stranica HBOR-a: <https://www.hbor.hr/naslovnica/izvozna-bankarska-garancija/> pristupljeno: 25.8.2020.

poduzetnika	(jednokratno)	bankarske garancije (kvartalno)
1	0,20%	0,25%
2	0,25%	0,30%
3	0,30%	0,35%
4	0,35%	0,40%

Izvor: Web stranica HBOR-a: <https://www.hbor.hr/> pristupljeno: 26.8.2020

Leasing

Leasing HBOR-a je namijenjen potrebama mikro, malih i srednji poduzeća, društva, ustanova i agencije u većinskom vlasništvu Republike Hrvatske i srednje kapitaliziranim trgovačkim društvima od 250 do 3000 zaposlenih. Predmet leasing je oprema, strojevi, gospodarska vozila, osobna vozila koja se koriste u komercijalne svrhe i plovila koja se financiranju putem leasing društva. Iznos financiranja, vlastito učešće, rokove otplate, kamatu, naknadu i instrumente osiguranja definira leasing društvo pri čemu rok otplate ne može biti kraći od 2 godine.²⁴

Hrvatsko kreditno osiguranje (HKO)

Društvo u vlasništvu HBOR-a, specijalizirano je za osiguranje kratkoročnih kredita vezanih za prodaju roba i usluga u Republici Hrvatskoj i inozemstvu. Osiguranje mogu zatražiti svi poslovni subjekti koji prodaju robu i usluge uz odgodu plaćanja. HKO osigurava brzu isplatu potraživanja u slučaju neplaćanja kupaca, zaštitu imovine, odnosno svojih potraživanja, zaštitu likvidnosti, sigurnost poslovanja s kupcima i pri izlasku na nova tržišta, mogućnost odobravanja prodaje uz odgodu plaćanja svojim kupcima, smanjivanje troškova dodatnih mjera za naplatu potraživanja, jeftiniji pristup financijskim sredstvima kod poslovnih banaka.²⁵

²⁴ Web stranica HBOR: <https://www.hbor.hr/leasing-za-malo-i-srednje-poduzetnistvo/> pristupljeno: 26.8.2020.

²⁵ Web stranica HBOR-a: <https://www.hbor.hr/osiguranje-potrazivanja/> pristupljeno: 26.8.2020

5.2 Ponuda poslovnih banaka

„Poslovne banke su institucije obdarene državnom zapovijedi da čuvaju tuđi novac i na njemu zarađuju i autonomno odlučuju o cijeni svoje usluge. Uslijed kroničnog nedostatka novaca u gospodarstvu, uzrokovane platnom prometnom nedisciplinom, posao bankama cvjeta i njihove godišnje dobiti mjere se u milijardama.²⁶“ Poslovne banke su najmanje privlačan izvor financiranja zbog strogih standarda i kompliciranog načina dolaska do informacija. Na području Republike Hrvatske odobrenje za rad ima 20 poslovnih banaka od kojih svaka banka ima program za poslovne subjekte. Programi se razlikuju po broju i vrsti usluga koje pružaju, a većina banka pruža programe u suradnji s EU fondovima ili HBOR-om i ostalim institucijama za razvoj poduzetništva. Njihova suradnja olakšava odobravanje kredita i daje oslonac poduzetnicima da zatraže kredit.

Informacije o potrebnoj dokumentaciji i bitnim stavkama kredita kao što su rok otplate, početak, kamata i ostalo ovise o bonitetu poslovanja poduzetnika. Svaka banka ima svoje raznovrsne programe i uvjete i na taj način poduzetnici imaju veliki izbor mogućnosti financiranja koje mogu odabrati prema svojim potrebama. Iznos dugoročnih kredita se kreće od 50.000,00 kn, a maksimalni iznos kredita ovisi o investicijskom projektu i kreditnoj sposobnosti klijenta s trajanjem do 15 godina uz promjenjivu kamatu koja se dogovara s bankom. Instrumenti osiguranja ovise o zahtjevima banke i mogu s kombinirati.

Tablica 11. Poslovne banke u Republici Hrvatskoj

Banke koje imaju odobrenje za rad u RH			
Addiko Bank d.d., Zagreb	Hrvatska poštanska banka d. d., Zagreb	KentBank d.d., Zagreb	Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb
Agram banka d.d., Zagreb	Imex banka d.d., Split	OTP banka d.d., Split	Samoborska banka d.d., Samobor
Banka Kovanica d.d., Varaždin	Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag	Partner banka d.d., Zagreb	Sberbank d.d., Zagreb

²⁶ Web stranica Cierman: http://cierman.hr/cases_post/poslovne-banke/ pristupljeno: 26.8.2020

Croatia banka d.d., Zagreb	J&T banka d.d., Varaždin	Podravska banka d.d., Koprivnica	Slatinska banka d.d., Slatina
Erste&Steiermärkische Bank d.d., Rijeka	Karlovačka banka d.d., Karlovac	Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb	Zagrebačka banka d.d., Zagreb

Izvor: Web stranica HNB-a: <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/popis-kreditnih-institucija> pristupljeno: 26.8.2020

Ponuda kredita: Addiko Bank d.d., Zagreb

Investicijskim kreditima financiraju se ulaganja u kupnju, izgradnju, uređenje ili proširenje poslovnih objekata, ulaganja u kupnju opreme, vozila i slično s ciljem proširenja poslovnih kapaciteta, povećanja i modernizacije proizvodnje ili uvođenja novih proizvoda i usluga. Investicijski krediti su dugoročni, a dinamika i rok otplate kredita ovisi o vrsti djelatnosti i samoj investiciji koju se financira i uz ovu vrstu kredita moguće je ugovoriti poček. Osim vlastitih kredita banka pruža i investicijske kredite u suradnji s drugim institucijama.

Tablica 12. Ponuda kredita: Agram banka d.d., Zagreb

Kredit	Namjena	Trajanje	Kamata	Dokumentacija
Kredit za investicijska ulaganja i za trajna obrtna sredstva	Za potrebe ulaganja u kupnju ili izgradnju nekretnina ili pokretnina, te za osiguranje trajnih obrtnih sredstava	Do 10 godina.	Promjenjiva, u dogovoru s bankom	Zahtjev za kredit Izjava o vlasništvu Analitičke tablice HROK informativni materijal o registru Informacije o obradi podataka
Kredit za financiranje građevinskih poslova	Za financiranje projekata izgradnje stambenih i poslovnih objekata namijenjenih daljnjoj prodaji na tržištu	U skladu s projektom		
Kredit za financijsko restrukturiranje	Za ulaganja usmjerena na promjenu ročnosti izvora sredstava u bilanci gospodarskih subjekata te reprogramiranje postojećih obveza	U skladu s projektom		

Izvor: Agram banka d.d., Zagreb <https://www.agrambanka.hr/poslovni-dugorocno-kreditiranje/> pristupljeno: 26.8.2020

Ponuda kredita: Banka Kovanica d.d., Varaždin

Banka je parter HBOR-a i HAMAG-a i u suradnji s njima pruža kredite poduzetnicima za trajna obrtna sredstva koja su neophodna za svakodnevno kvalitetno obavljanje poslovanja, investicije u dugotrajnu imovinu i rekonstruiranje obveza poslovnim subjektima, kojima financiranje osnovnih i trajnih obrtnih sredstava nije u skladu s planom ili su njihova ulaganja financirana iz neadekvatnih izvora. Trajanje kredita se kreće od 5 do 10 godina, a može se ugovoriti u kunama, kunama s valutnom klauzulom ili devizama. Maksimalan iznos financiranja je 75% od potrebnog iznosa investicije.

Ponuda kredita: Croatia banka d.d., Zagreb

Banka pruža dugoročni krediti s rokom trajanja do 10 godina uz mogućnost ugovaranja počeka do 1 godine. Krediti su namijenjeni za financiranje razvoja i dugoročnih ulaganja, investicijskih projekata, osnovnih i trajnih obrtnih sredstava. Kredit se može otplatiti u jednakim ratama ili anuitetima, mjesečno, tromjesečno, polugodišnje. Valuta kredita može biti u kunama, kunski uz valutnu klauzu ili u stranoj valuti, najčešće euru.

Tablica 13. Ponuda kredita: Erste&Steiermärkische Bank d.d., Rijeka

Kredit	Namjena	Trajanje	Poček	Način povrata	Iznos
Investicijski krediti	Za ulaganja u modernizaciju, proširenje poslovanja i proizvodnih postrojenja.	Do 10 godina	Do 2 godine		Do 80% ukupne investicije
Kredit za a trajna obrtna sredstva	Financiranje obrtnih sredstava	Do 7 godina	Do 1 godine		/
Turistički krediti	Kupnja, izgradnja adaptacija, ili rekonstrukcija infrastrukture	Do 15 godina	Do 2 godine		Ovisno o veličini investicije
Agrofinanciranje	Sredstva služe za podmirivanje tekućih troškova poljoprivredne proizvodnje	Od 7 do 10 godina	Do 2 godine		Mjesečne rate ili anuiteti

Izvor: Erste&Steiermärkische Bank d.d., Rijeka <https://www.erstebank.hr/hr/poslovni-klijenti> pristupljeno: 26.8.2020

Ponuda kredita: Imex banka d.d., Split

Banka odobrava sve vrste kratkoročnih i dugoročnih kredita. Kredit za trajna obrtna sredstva je namijenjen za financiranje tekućeg poslovanja korisnika. Odobrava se s rokom povrata dužim od 12 mjeseci, te ga se može koristiti jednokratno ili višekratno prema zahtjevu klijenta. Način povrata je anuitetski, u ratama ili jednokratno po dospeljeću. Dugoročni investicijski kredit namijenjen je za financiranje investicijskih projekata ili programa u cilju kupnje ili modernizacije proizvodnih postrojenja, poslovnih prostora i ostalu dugotrajne imovine. Odobrava se na minimalno 3 godine.

Ponuda kredita: Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag

Banka pruža kratkoročne i dugoročne kredite koje mogu koristiti trgovačka društva, jedinice lokalne samouprave i obrtnici. Prilikom podnošenja zahtjeva za kredit klijent je dužan priložiti uredan izvadak iz sudskog registra, statut odluke predstavničkog tijela ili obrtnicu. Banka otplatu kredita osigurava putem mjeničnog jamstva, blanco zadužnica, zaloga ili fiducijarni prijenos vlasništva nekretnina ili pokretnina. Iznos i kamata se utvrđuju prema kreditnoj sposobnosti tražitelja kredita i vrsti osiguranja kredita. Trajanje kredita za ulaganja u investicije je do 12 godina koji uz početak do 2 godine, za nabavu opreme do 12 godina uz početak do 1 godine, do 5 godina za refundaciju uložениh sredstava u osnovna sredstva. Kredit se može vraćati u mjesečnim ratama ili anuitetima s valutom u kunama ili s valutnom klauzulom u euro.

Ponuda kredita: Karlovačka banka d.d., Karlovac

Banka pruža kredite za financiranje investicijskih projekata, kredite za poslovno financiranje, dugoročne kredite uz različite rokove otplate, ovisno o karakteru projekta, uz mogućnost ugovaranja različite načina korištenja i otplate kredita, ovisno o potrebama klijenta. Potrebno je izraditi detaljan investicijski program ili drugi dokument koji dokazuje ekonomsku opravdanost projekta. Potrebno je dostaviti dokumente o kupnji nekretnine, troškovnici radova, ponude dobavljača opreme, predugovori ili ugovori o poslovnoj suradnji, pisma namjere, ugovori o zakupu poslovnog prostora, građevinska dozvola, koncesije i suglasnosti i dokumentaciju o ostalim izvorima financiranja ulaganja.

Tablica 14. Ponuda kredita: OTP banka d.d., Split

Kredit	Namjena	Trajanje	Instrumenti osiguranja	Iznos
Dugoročni turistički kredit	Adaptacija, uređenje i opremanje turističkih smještajnih kapaciteta	Od 1 do 15 godina	Do 25.000 eura u protuvrijednosti kuna operativne instrumente osiguranja, većeg od 25.000 eura u protuvrijednosti kuna	Od 5.000,00 eura do 50.000,00 eura
Kredit za kupnju poljoprivredne mehanizacije	Za kupnju nove ili rabljene poljoprivredne mehanizacije.	Od 1 do 7 godina (do 10 godina za kredite od 40.000 eura)		Od 2.000,00 eura do 40.000,00 eura
Kredit za kupnju poljoprivrednog zemljišta	Za kupnju poljoprivrednog zemljišta mi imamo kredit prilagođen upravo vama.	Od 1 do 10 godina	Založno pravo na nekretnini, Polica osiguranja nekretnine od osnovnih šteta, mjenice i zadužnice korisnika kredita	Od 5.000 do 150.000 eura
Investicijski kredit	Za investicijska ulaganja,	Od 1 do 10 godina uz grace period do 12 mjeseci	/	Ovisi o kreditnoj sposobnosti

Izvor: OTP banka d.d., Split: <https://www.otpbanka.hr/hr/o-nama/otp-banka> pristupljeno: 26.8.2020.

Ponuda kredita: Partner banka d.d., Zagreb

Banka pruža kredite za financiranje ulaganja u poslovne objekte, kupnju ili modernizaciju strojeva, opreme i ostale dugotrajne imovine. Iznos kredita je najviše do 80% ukupnog iznosa investicije. Krediti se odobravaju u kunama ili uz valutnu klauzulu eura. Način otplate je u jednakim mjesečnim ili tromjesečnim anuitetima s rokom od 36 mjeseci od dana odobrenja. Kamatna stopa s uključenim anuitetom ovisi o kreditnoj sposobnosti klijenta. Instrumenti osiguranja mogu biti vlastite mjenice i zadužnice korisnika kredita, cesija ili prijenos vlasništva na nekretnini, pokretnini ili dionicama.

Ponuda kredita: Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb

Banka pruža kredite za male i srednje poduzetnike. PBZ COSME je kredit za financiranje obrtnog kapitala mikro i malih poduzeća. Trajanje kredita je od 18 do 36 mjeseci, a iznos kredita se kreće od 250.000,00 kuna. PBZ COSME je kredit za financiranje investicija srednjih poduzeća, s rokom trajanja od 18 do 84 mjeseci i iznosom do 1.000.000,00 kuna. Banka nudi dugoročni kredit iz sredstava Europske investicijske banke za investicije u izgradnju, adaptaciju proizvodnih i poslovnih prostora, od 3 godine do 10 godina. Iznos je u 20.000,00 eura do 500.000,00 eura u kunskoj protuvrijednosti.

Tablica 15. Ponuda kredita: Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb

Kredit	Namjena	Trajanje	Iznos	Valuta
Kredit za obrtna sredstva	Za obrtna sredstva	Do 24 mjeseca	Od 40.000 kuna do 1.500.000 kuna.	Kunama, uz valutnu klauzulu ili u stranoj valuti
Financiranje investicija	Za postrojenja, izgraditi ili kupiti nekretnine	Do 10 godina	Od 5.000 eura do 200.000 eura.	
Revolving kredit	Za lakše održavanje likvidnosti	Do maksimalno 15 mjeseci	Od 50.000 eura do 200.000 eura.	

Izvor: Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb: <https://www.rba.hr/> pristupljeno: 26.8.2020.

Tablica 16. Ponuda kredita: Sberbank d.d., Zagreb

Kredit	Namjena	Trajanje	Poček
Investicijski kredit	Za ulaganje u dugotrajnu imovinu	Do 10 godina	Do 24 mjeseci
Kredit za trajna obrtna sredstva	Financiranje trajnih obrtnih sredstava.	Do 5 godina	Do 6 mjeseci
Investicijski kredit za turističku djelatnost	Financiranje ulaganja u obavljanje turističke djelatnosti.	Od 3 do 15 godina	Do 24 mjeseca

Izvor: Sberbank d.d., Zagreb: <https://www.sberbank.hr> pristupljeno 26.8.2020

Ponuda kredita: Zagrebačka banka d.d., Zagreb

Banka pruža dugoročne investicijske kredite za kupnju, izgradnju, modernizaciju opreme, nabava opreme i prijevoznih sredstava. Kamatna stopa ovisi o namjeni i izvoru financiranja, te održivosti projekta. Trajanje kredita je od 13 do 120 mjeseci uz mogućnost počeka do 12 mjeseci. Kredit za trajna obrtna sredstva dostupan je na rok otplate od 13 do 36 mjeseci, u mjesečnim, tromjesečnim, polugodišnjim ili godišnjim ratama ili anuitetima, uz kamatnu stopu od 3% do 5% ovisno o procjeni za pojedinog klijenta.

6. Zaključak

Sektor malog i srednjeg poduzetništva svakodnevno se suočava s financijskim rizicima koji direktno utječu na njihovo poslovanje i mogućnost za rastom i razvojem. Rast i razvoj sektor malog i srednje poduzetništva od velike je važnosti za razvoj gospodarstva, a ono se može postići osiguravanjem većeg broja izvora financijskih sredstava za poduzetnike. Manjak financijskih sredstava je jedna od ključnih prepreka za osnivanje i razvoj poduzeća i bez njih se ne može se očekivati rast gospodarstva.

Poduzetnicima su na raspolaganju različite vrste izvora financiranja. Ovisno o namjeni za koju su potrebni izvori poduzetnik može potražiti financijska sredstva kod raznih institucija. Državne institucije i EU fondovi su transparentni po pitanju potrebne dokumentacije i bitnih aspekata kredita, programa potpora i ostalih usluga. Potrebne informacije o natječajima i zahtjevima za dobivanje pomoći su lako dostupne za sve zainteresirane. Najbolji način za traženje podataka su njihove web stranice koje su redovito ažurirane i jednostavne za korištenje. Velika je prednost što se sve može obaviti preko interneta, čime se skraćuje vrijeme cjelokupnog procesa dolaska do sredstava. Nedostatak ovakvog načina financiranja su određeni uvjeti koji se moraju zadovoljiti kao bi se došlo do sredstava, te se tako eliminira određeni broj zainteresiranih poduzetnika.

Institucije koje nisu u vlasništvu države odobravaju ili ulažu sredstva na drugi način. Kod banaka se krediti odobravaju za svakog klijenta posebno ovisno o njegovom bonitetu i ostalim potrebnim financijskim pokazateljima. Banke za javnost imaju određeni broj informacija o svojim financijskim sredstvima čija se količina razlikuje, dok neke banke i osnovne informacije dogovaraju na sastanku. Krediti se odobravaju za svakog poduzetnika posebno što može biti prednost, jer će tako dobiti kredite i uvjete koji najbolje odgovaraju njihovim potrebama. Izvor financiranja mogu biti i leasing društva, poslovni anđeli i ostale posebni izvori financiranja koji su u radu navedeni.

Provedeno istraživanje utvrdilo je količinu dostupnih izvora financijskih sredstava za poduzetnike u Republici Hrvatskoj. Potrebno je prilikom pokretanja poslovne ideje napraviti evaluaciju dostupnih izvora kako bi izabrali najbolju opciju koja odgovara njihovim potrebama. Manjak informiranosti poduzetnika može dovesti do odluke da izvor financiranja ne bude najoptimalniji. Potrebno je razvijati programe edukacije poduzetnika kao bi bili upoznati s različitim izvorima financiranja. Povećanjem informiranosti poduzetnika o svim izvorima financiranja, Republika Hrvatska može iskoristiti puni potencijal svojih poduzetnika, potičući ih i pružajući im potporu iskorištavanju raznih izvora financijskih sredstava, te tako postići željeni gospodarski rast i razvoj.

Literatura

Stručne knjige :

1. Vladimir Cvijanović, Mirna Marović, Boris Sruk. Finaciranje malih i srednjih poduzeća Zagreb : Binoza press : Hrvatska Private Equity & Venture Capital Asocijacija, 2008.
2. Nikola Kuvačić Poduzetnikka biblija. Split : Beretin, 2005

3. Marica škrić, Poduzetništvo, Zagreb, Sinergija nakladništvo, 2011.
4. Milan Vukičević, Financiranje malih poduzeća, Zagreb, Hrvatska zajednica računovodstva i financijskih djelatnika, 2000
5. Zdravko Lešić, Miroslav Gregurek, Financijske institucije i tržišta, Zaprešić, Visoka škola za poslovanje i upravljanje „Baltazar Adam Krčelić“

Online knjige:

1. Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj 2019. <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/SME-REPORT-2019-HR-WEB.pdf> pristupljeno: 25.8.2020
2. Doing business 2020 Croatia: <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/c/croatia/HRV.pdf> pristupljeno: 25.8.2020.

Online članci:

1. Doprinos hrvatskih banaka rastu i razvoju: https://www.hub.hr/sites/default/files/inline-files/Doprinos%20banaka_1.pdf pristupljeno: 25.8.2020.

Web stranice:

1. Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva: <https://www.zakon.hr/z/527/Zakon-o-poticanju-razvoja-malog-gospodarstva> pristupljeno: 25.8.2020.
2. Zakon o računovodstvu: <https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu>
3. HAMAG BICRO: <https://hamagbicro.hr/> pristupljeno: 25.8.2020.
4. Europski strukturni i investicijski fondovi: <https://strukturnifondovi.hr/> pristupljeno: 25.8.2020.
5. EU law: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/?uri=celex%3A32013R1303>, pristupljeno: 25.8.2020.
6. HANFA: <https://www.hanfa.hr/leasing-i-factoring/registri/leasing-drustva/>, pristupljeno: 25.8.2020.
7. CRANE: <http://crane.hr/o-nama/> pristupljeno: 25.8.2020.
8. Zagrebačka banka: <https://www.zaba.hr/home/mali-poduzetnici/garancija> pristupljeno: 25.8.2020.

9. HBOR-a: <https://www.hbor.hr/naslovnica/izvozna-bankarska-garancija/> pristupljeno: 25.8.2020.
10. Zagrebačka burza: <https://zse.hr/default.aspx?id=74619> pristupljeno: 26.8.2020.
11. Croinvest: <https://croinvest.eu/o-projektu/> pristupljeno: 26.8.2020.
12. Cierman: http://cierman.hr/cases_post/poslovne-banke/ pristupljeno: 26.8.2020.
13. Addiko Bank d.d., Zagreb: <https://www.addiko.hr/poslovni-subjekti/> pristupljeno: 26.8.2020.
14. Agram banka d.d., Zagreb: <https://www.agrambanka.hr/poslovni-klijenti/> pristupljeno: 26.8.2020.
15. Banka Kovanica d.d., Varaždin: <https://www.kovanica.hr> pristupljeno: 26.8.2020
16. Croatia banka d.d., Zagreb: <https://www.croatiabanka.hr/hr/naslovnica/> pristupljeno: 26.8.2020.
17. Erste&Steiermärkische Bank d.d., Rijeka <https://www.erstebank.hr/hr/poslovni>, pristupljeno: 26.8.2020.
18. Hrvatska poštanska banka d. d., Zagreb: <https://www.hpb.hr/malo-i-srednje-poduzetnistvo/financiranje/dugorocno-financiranje> pristupljeno: 26.8.2020.
19. Imex banka d.d., Split: <https://www.imexbanka.hr/pravne-osobe> pristupljeno: 26.8.2020.
20. Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag: <http://www.ikb.hr/hr/poslovni-subjekti> pristupljeno: 26.8.2020.
21. J&T banka d.d., Varaždin: <http://www.jtbanka.hr/ie8.htm> pristupljeno: 26.8.2020.
22. Karlovačka banka d.d., Karlovac: <https://www.kaba.hr/> pristupljeno: 26.8.2020.
23. KentBank d.d., Zagreb: <https://www.kentbank.hr/> pristupljeno: 26.8.2020.
24. OTP banka d.d., Split: <https://www.otpbanka.hr/hr/o-nama/otp-banka> pristupljeno: 26.8.2020.
25. Partner banka d.d., Zagreb: <http://www.paba.hr/> pristupljeno: 26.8.2020.
26. Podravska banka d.d., Koprivnica: <https://www.poba.hr/> pristupljeno: 26.8.2020.
27. Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb: <https://www.pbz.hr/> pristupljeno: 26.8.2020.
28. Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb: <https://www.rba.hr/> pristupljeno: 26.8.2020.
29. Samoborska banka d.d., Samobor: <https://www.sabank.hr/> pristupljeno: 26.8.2020.
30. Sberbank d.d., Zagreb: <https://www.sberbank.hr/gradjani/> pristupljeno: 26.8.2020.
31. Slatinska banka d.d., Slatina: <https://www.slatinska-banka.hr/> pristupljeno: 26.8.2020.
32. Zagrebačka banka d.d., Zagreb: <https://www.zaba.hr/home/> pristupljeno: 26.8.2020.

Popis tablica

Tablica 1. Kriteriji zakon o računovodstvu	4
Tablica 2. Kriteriji zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva.....	5

Tablica 3. Postotak mikro, makro, srednjih i velikih poduzeća u Republici Hrvatskoj.....	6
Tablica 4. Veličina poduzeća i zaposlenost, ukupan prihod i izvoz u 2017. i 2018. godini	8
Tablica 5. Financijska efikasnost poduzeća u 2017. i 2018. godini	8
Tablica 6. Pokazatelji o kvaliteti regulatorne okoline relevantne za tržište kredita za 2018. ..	11
Tablica 7. Leasing društva u RH.....	19
Tablica 8. Proces odobravanja projekta	20
Tablica 9. ESIF krediti	26
Tablica 10. Kategorije rizika za određivanje naknade garancije.....	27
Tablica 11. Poslovne banke u Republici Hrvatskoj	29
Tablica 12. Ponuda kredita: Agram banka d.d., Zagreb.....	30
Tablica 13. Ponuda kredita: Erste&Steiermärkische Bank d.d., Rijeka.....	31
Tablica 14. Ponuda kredita: OTP banka d.d., Split	33
Tablica 15. Ponuda kredita: Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb	34
Tablica 16. Ponuda kredita: Sberbank d.d., Zagreb	34

Popis slika

Slika 1 Struktura financijskog sektora u Republici Hrvatskoj	13

Popis kratica

CEPOR - centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva

CROPIG - Croatian Growth Investment Programme

EEN - Europska poduzetnička mreža

EIF - Europski investicijski fond

ESIF - Europski strukturni i investicijski fondovi za rast i razvoj

HAMAG-BICRO - Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije

HBOR - Hrvatske banke za obnovu i razvoj

HKO - Hrvatsko kreditno osiguranje

MPPI - Mreža poduzetničkih potpornih institucija

MSP - Sektor malih i srednjih poduzeća

MSPI - Mreža studentski poduzetničkih inkubatora

Prilozi

Primjer dokumentacije za leasing: <https://www.agramleasing.hr/docs/Zahtjev-TD1.pdf>

Primjer Kalkulatora za leasing: <https://www.otpleasing.hr/ponuda/leasing-kalkulator/389>

MSPI za mlade poduzetnike: <https://www.mspi.hr/>

Popis ESIF projekata: <https://strukturnifondovi.hr/popis-operacija/>

Primjer one pagera: http://www.crane.hr/wp-content/uploads/2017/10/Trillenium_One-pager.pdf

Poziv za iskazivanje interesa EIF: https://www.eif.org/what_we_do/resources/croatian-growth-investment-programme/crogip-call-for-expression-of-interest.pdf

izrada crowdfunding kampanje: http://www.civilnodrustvo-istra.hr/images/uploads/files/Vodic_za_Crowdfunding.pdf

Mjere za poduzetnike pogođene covid – 19.1: <https://ida.hr/hr/bn/poduzetnistvo/mjere-potpore-poduzetnistvu/>

Mjere za poduzetnike pogođene covid – 19.2: <https://www.hbor.hr/tema/pomoc-poduzeticima-za-ublazavanje-negativnih-posljedica-nastalih-pandemijom-covid-19-virusa-koronavirusa/>

Doing business izvješće za Republiku Hrvatsku: <https://www.doingbusiness.org/en/data/exploreeconomies/croatia>

Strategija poslovanja Hrvatske banke za obnovu i razvitak za razdoblje 2020.-2024. https://www.hbor.hr/wp-content/uploads/2020/02/HBOR_Strategija-poslovanja-2020.-2024-1.pdf

HBOR poticaji i vijesti: <https://www.hbor.hr/arhiva-objava/>

Opći kriteriji prihvatljivosti za poduzetništvo mladih, žena i početnika: https://www.hbor.hr/wp-content/uploads/2020/01/Op%C4%87i-kriteriji-prihvatljivosti_10.1.2020.pdf

Zahtjev za kredit po modelu podjele rizika: <https://www.hbor.hr/wp-content/uploads/2016/11/Zahtjev-za-kredit-model-PR.pdf>

Popis dokumentacije i polovnih banaka: <https://www.hbor.hr/wp-content/uploads/2020/05/Popis-dokumentacije-i-poslovnih-banaka-v2-1.pdf>

HBOR kalkulator: <https://www.hbor.hr/kreditni-kalkulator/>

Zahtjev za izdavanje garancije : <file:///C:/Users/ASUS/Downloads/Zahtjev-za-izdavanje-garancije-06.2020.pdf>

